

האט דער באשעפער ארויסגענומען... מפור הברך ל' מוֹצָאֵי - פון די רייניגונג פון מעטאל פון מצרים, "עכ"ל המדרש. צו פארשטיין די דריי דיעות און טעמים, און דער חילוק צווישן זיי, קען זיין אז חז"ל האבן דא גערעדט וועגן דריי כיתות וואס איז דא ביי אידן, צדיקים בינונים און רשעים, דער וואס האט געברענגט די משל פון דעם פייגל, האט גערעדט פון די צדיקים, אזוי ווי דאס פייגל ווען ער איז אינעם האנט פונעם פאנגער איז בכלל נישט דא א חיבור און באהעפטעניש, זיי זענען צוויי אנדערע זאכן נאר איז פשוט פארמאכט און פארשלאסן, די רגע דער פאנגער עפענט די הענט פליט דאס פייגל גלייך ארויס און קומט מער נישט צוריק, אזוי זענען געווען די צדיקים אין גלות מצרים, זיי האבן נישט געהאט קיין שום שייכות צו די קליפות זיי האבן פשוט נישט געקענט ארויסגיין פון דארט, און בחסדי ה' האט מען זיי געראטעוועט און ארויסגעצויגן פון דארט אן קיין שוועריקייטן. דער וואס האט געברענגט די משל פון דעם עובר, האט גערעדט פון די בינונים, אזוי ווי א עובר האט מער שייכות צו די מאמע, און אויך שלעפט זיך נאך איר, אזוי זענען זיי געווען אין מצרים, זיי האבן געהאט אביסל שייכות צו די קליפות אבער נישט אינגאנצען ח"ו, אזוי ווי דער עובר דערקענט זיך אלס א בריה פאר זיך אליין. און דער וואס האט אראפגעברענגט דעם משל פון גאלד, רעדט פון די רשעים, וואס גאלד איז געווענטליך שטארק געמישט מיט פסולת, עס איז ממש איינס און מוז ווערן אויסגעהאקט, אזוי זענען די רשעים געווען אין מצרים, זיי זענען געווען זייער באהאפטען מיט די קליפות ר"ל, און אויך זיי האט דער רבוש"ע ארויסגענומען פון מצרים, עכ"ל רבינו.

מיר זעהט אויס אז אויף די דריטע מדרגה טוט אונז דער פסוק מרמז זיין, אז מען וועט דארפן ממש אנאכאפן א יעדן איד פון זיין פלאץ, ווי עס שטייט⁵⁸ "וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", דאס הייסט אז די רשעים וועלן זיין אזוי שטארק געבינדען און געקניפט צו די טיפענישן פון די קליפות, אז דער רבוש"ע וועט זיי מוזן אנאכאפן מיט די האנט און זיי ארויסשלעפן פון זייערע טיפע איינזענקענישן אין גלות וואס זיי האבן זיך באהאפטען צו די גוים אין זייערע דרכים. מה שאין כן מיט די בינונים און כל שכן מיט די צדיקים, וועט דער אייבשטער נישט דארפן צוקומען צו קיין שוועריקייטן, ווייל די רגע עס וועט זיך עפענען די טויערן פון גלות וועלן זיי לויפן פון זייער אייגענעם רצון אן דעם וואס דער אייבשטער וועט זיי דארפן אנאכאפן ביי די הענט און ארויסשלעפן, וזה אמת וברור. מען זעהט דאס ממש מיט די אייגענע אויגן אין די טעג, אז ליידער אסאך פון אונזער פאלק זענען אזוי איינגעזענקען צווישן די גוים, זיי האבן זיך אליין באטראכט ווי נישט קיין אידן אן קיין שום קשר צום עם ישראל, איז געקומען דער רשע און געמאכט די גזירה פון ראסען-געזעצן, און זיי טוען נאכפארשן מיט אלע ערליי זיכונגען צו טרעפען אידישע עלטערן ביז דריי דורות צוריק, ביז מען טרעפט זיי יא אלס זרע אברהם יצחק ויעקב, עס ווערט מיט זיי מקוויים די נביאה פונעם נביא⁵⁹ "וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לָהֶם לֹא עָמִי אֲתֶם - עס וועט זיין אין דעם פלאץ וואס מען וועט זאגן צו אייך אז איר זענט נישט מיין פאלק, יֹאמְרוּ לָהֶם בְּנֵי-אֶלֹהֵי - וועל איך זיי זאגן אז איר זענט קינדער פונעם לעבעדיגן באשעפער", דאס הייסט אז זיי זענען צוגעקומען

המשך בדף ב'

אם הבנים שמחה

הגאון רבי ישכר שלמה טייכטהאל זצ"ל ה"ד
 ראב"ד פייטאן-סלאוואקיי ובע"מ שו"ת מושנה שכיר
 מתורגם באדיש - מיר פרובירן זיך צו האלטן ווי נענטער צום לשון המחבר

פרק ראשון

הצרות וחבלי משיח - "קול דודי דופק" - המשך...

אזוי ווי מיר זעהן אין אונזערע טעג, נאך די אלע צרות וואס האבן אונז דערגרייכט, אז איעדער איד גליסט און בענקט צו ארץ אבותינו, ווי גליקליך און מוצלח וואלט ער געווען אויב מען וואלט אים נאר געלאזט זיך צוריקערן צו איר. דאס אלעס איז פון די טיפע עצה פון אונזער הייליגע באשעפער וואס טראכט וועגן אונז נאר מחשבות טובות, אז מיר זאלן נישט פארשווענקט ווערן בארצות הגוים, נאר מיר זאלן זיך צוריקערן צו די לאנד וואס ער האט געשווארען צו אונזערע עלטערן זיי עס צו געבן און פאר זייערע קינדער נאך זיי. זעה אינעם תנא דבי אליהו, "בעלי בתים ווערן נאר יורדים, זיי זענען יורד פון זייערע פארמעגנס נאר צוליב זיי זענען פארנומען מיט עסן און טרינקען און זענען נישט עוסק אין דרך ארץ צוזאמען מיט דברי תורה⁵⁷, אויף זיי זאגט דער פסוק⁵⁸, "תַּחַת שְׁלֹשׁ קֶגֶז אֶרֶץ וכו' - איבער דריי זאכן ציטערט די ערד... וְנָבֵל כִּי יִשָּׁע לָחֶם - און א שלעכטער ווען ער זעט זיך מיט ברויט" עכ"ל. דעם מאמר איז נתקיים געווארן מיט די אידן וואס זענען געזעצן אין מדינות⁵⁹ בעהמון, מעהרן און דייטשלאנד, וואס זיי זענען געזעצן מיט גרויס עשירות ביז עס איז פון זיי פארגעסן געווארן אז זיי זענען אידישע קינדער, אז מען האט געמוזט שיקן איינעם זיי צו דערמאנען אז זיי זענען בני אברהם יצחק ויעקב.

אויפן פסוק⁵⁷ "וְיָשֶׁב ה' אֶת־שְׁבוּתְךָ - דער אייבשטער דיין ג-ט וועט צוריקערן דיין געפאנגענע" איז רש"י מפרש, די טאג פון קיבוץ גלויות איז גרויס און מיט שוועריקייט, כאילו דער אייבשטער אליין וועט דארפן אנאכאפן איעדן איינעם פון זיין פלאץ ממש מיט די האנט, אזוי ווי עס שטייט⁵⁸ "וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - איר וועט ווערן איינגעזאמלט איינס, איינס פון די אידישע קינדער", עכ"ל. האב איך געזעהן ווי עס שטייט אינעם ספר "אוהב ישראל" לרבינו מאפסא זי"ע⁵⁹, ווי ער איז מבאר דעם פסוק אין תהלים⁶⁰ "וּמִאֲרָצוֹת קִבְּצֶם - פון זייערע לענדער וועט ער זיי איינזאמלען", אז דער מדרש⁶¹ שרייבט "אזוי ווי דער געפאנגענעם פייגל געפינט זיך אין די הענט פונעם פאנגער, אזוי זענען די אידן געווען געפאנגען אין מצרים, אזוי ווי עס שטייט⁶² "וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - איך האב אראפגענידערט אים צו ראטעווען". אמר רבי אבהו ב"ר אחא בשם רבינו, די אידן זענען געווען אזוי שטארק אריינגעטוהן אין מצרים אזוי ווי א עובר א קעלבעל, איז אריינגעשטעלט במעי אמה, און דער פאסטען דארף מיט די הענט אריינשטעקן די האנט און איר ארויסשלעפן, אזוי האט הקב"ה געטוהן, ווי עס שטייט אין פסוק⁶³ "לְבֹא לָקַחַת לוֹ גֹי מִקֶּרֶב גֹי - צו קומען און פאר זיך ארויסנעמען א פאלק פון א פאלק". א"ר אייבו בשם רבי יוחנן בן זכאי, אזוי ווי דער גאלד-גרעבער שטרעקט אויס די האנט ארויסצונעמען א שטיקל גאלד פון דעם גאלד-רייניגונג, אזוי האט דער אייבשטער ארויסגענומען די אידן פון מצרים, ווי עס שטייט אין פסוק⁶⁴ "וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לָהֶם - אייך

בשביל הלסט

מאמרים פון ספרים הקדושים וואס ברענגן ארויס די מעלות פון א"י

וירשת את הארץ

למען תִּתְּנֶה וְיִרְשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, פירוש רש"י, כדאי הוא מנוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתן (ספרי).
 (שופטים, טז, כ)

ערי קודש

...כן בפנימיות ארץ ישראל המקום גורם ונקרא ערי קודש, כדכתיב ערי קדשך היו מדבר. וכל עיר ה' ענין ושער מיוחד וה' מגדלת דעת ושופט כדכתיב רבתי עם, דרשו חז"ל רבתי בדיעות. וזהו לשבטך ששורש י"ב שבטים הם שמרים מיוחדים ואח"כ מתפשטין אותן השערים לפרטים. ולא לחנם משבח הקב"ה את א"י והיא הפרדס שנתן לאוהבו ואברהם אע"ה א"ל הקב"ה לך לך כו' אשר אראך. וע"ש בזוה"ק כי לא ה' יכול להשיג דעת שלימה ואמתית עד שגילה הקב"ה אליו סודו בארץ ישראל ע"ש פ' לך לך. ולכן כתיב למען תחי' וירשת כו' פרש"י כדאי מינוי הדיינים כו' שזה ה' כל המכוון בנתינת הארץ כדכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ. וכתיב על עזבם את תורתך ולא הלכו בה פרשנו ג"כ שה' צריך להיות הנהגת א"י ע"פ התורה שהיא ענין תורה שבע"פ. ועמ"ש בפ' דברים מזה. וכשנשכח מאתנו עיקר המכוון ונעשה כמתנה גשמיות חלב ודבש. ניטל מאתנו המתנה.

(שפת אמת, שופטים, תרמ"ה)

לעלות לארץ ישראל

אמר לו אביו לעבור על דברי תורה בין מצוות עשה בין מצות לא תעשה ואפילו מצוה דרבנן לא ישמע לו, לפיכך אם צוה שלא ימחול לאדם פלוני ולא ידבר עמו והבן רוצה לעשות שלום עמו לא ישמע לאביו, וכן אם צוהו לגרש את אשתו, וכן שלא יעלה לארץ ישראל, לא ישמע לו...

(בן איש חי, פר' שופטים, יט)

שופטים ושוטרים תתן לך

ואומר אשר ה' אלהיך נותן לך, אמרו ז"ל (מכות ז ע"א) שבא לומר שאין חיוב האמור בענין אלא בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך ולא בחוץ לארץ.

(אור החיים, פר' שופטים)

המשך בדף ב'

Credit @ruchyl.photography

חוף הים הגדול, הנריה

⁵⁷ דברים ל, ג

⁵⁸ שפי"א פירוק ארץ, מושנה ב

⁵⁹ משי"ל, ל, כא-כב

⁶⁰ באהמיע, מאראווע - טישעיי

⁶¹ דברים ל, ג

⁶² שפי"א פירוק ארץ, מושנה ב

⁶³ משי"ל, ל, כא-כב

⁶⁴ באהמיע, מאראווע - טישעיי

⁵⁷ דברים ל, ג

⁵⁸ שפי"א פירוק ארץ, מושנה ב

⁵⁹ משי"ל, ל, כא-כב

⁶⁰ באהמיע, מאראווע - טישעיי

⁶¹ דברים ל, ג

⁶² שפי"א פירוק ארץ, מושנה ב

⁶³ משי"ל, ל, כא-כב

⁶⁴ באהמיע, מאראווע - טישעיי

בשביל הלשט - המשך מדף א'

רק כי תשמור

ואם ירחיב וכו' כאשר נשבע לאבותיך וכו' בספרי הכל בזכות אבות, אשר דבר לתת לאבותיך הכל בזכות אבות. פירושו דמוכח דהשבעה אינה מכרחת לתת את כל הארץ להם, ורק כי תשמור את כל המצוה הזאת כו' מוכח דמה שאינו נותן להם הג' ארצות קיני, קניזי, קדמוני שזה אדום, עמון ומואב הוא ג"כ בזכות אבות כמו שדרשו ז"ל, והביאו רש"י בדברים על הפסוק עד מדרך כף רגל, שהכל בזכות אברהם, ולוט נחשב כבנו, וזה שלהם יש זכות אבות רק כי תשמור לעשות כו' אז יהא זכות אבותיך מסייעתך שתקח אותם.

(משך חכמה, פר' שופטים)

גבוה מכל הארצות

וקמת ועלית, אחז"ל מכאן שביהמ"ק גבוה מכל הארצות (סנהדרין פז ע"א), וזה תימה דא"כ מאי מספקא ל' לדוד איזהו מקום ביהמ"ק, ותו דהרי החוש מעיד דאינו כן. ונראה לבאר, העולם הוא עגול כעין כדור וההרים וגבעות שעליו המה בולטים כמו בליטות באתרוג, ובדבר עגול לא שייך לומר גבוה יותר, דאם תתפוש אותו על צד האחר יהי' דבר ההוא גבוה, והיינו אם אין לציור מקום ההתחלה. אבל לפי קבלתנו שמקום ביהמ"ק משם הושתת העולם, והוא הנקודה האמצעית וההר העומד שם על' הוא הגבוה מכולם, ולכך נאמר וקמת ועלית.

(תורת משה, פר' שופטים)

לבשי עוז ציון

עורי עורי לבשי עוז ציון לבשי בגדי וכו', כי לא יוסיף לבוא בך עוד ערל וטמא (ישעיה נב, א), להבין מה זה בנותן טעם ללבישת בגדי תפארת, מפני שלא יוסיף לבוא וכו'. אבל הוא דכנסת ישראל וירושלים עיר הקודש, כל ימי עניה ומרודיה, איהו מנוולא נפשה לגבי שבאי, בכדי שלא תיטב בעיניו כמ"ש בגמרא בשבועה (קידושין יב, ע"ב). וז"ש הנביא ברוח קדשו, שמעתה תלבש בגדי תפארת תכשיטי כלה, ויתראה יופיה לבעל נעוריה, ואין חשש עוד פן יבואו זרים להתגרות בה, כי לא יוסיף לבוא עוד ערל וטמא.

(אגרא דכלה, הפטרת לפר' שופטים, ישעיה נב, א)

כותל המערבי

כל התפילות עולות דרך שם, וכשהתפילות צריכים להגיע ממקום אחר עד לשם, יש לחשוש שמא יחספו אותם הקליפות, מה שאין כן בעומד מול פני השכינה תפלתו מתקבלת מיד. (שערי אורה, גיקטלייא, סוף שער ב)

קבוץ גלויות

ומה ראו לומר קבוץ גלויות לאחר ברכת השנים, דכתיב "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא", פירש רש"י: אלמא קיבוץ גלויות בעת ברכת השנים היא.

(מגילה י"ז ע"ב)

אם הבנים שמחה - המשך מדף א'

נשרש בקדושה, וועגן דעם טאר מען זיי נישט מזלזל זיין און אוודאי נישט שעלטן, אדרבה עס איז א מצוה זיי ליב צו האבן און זיי מקרב זיין. זעה אינעם ספר "ליקוטי בית אפרים" להגאון רבי נפתלי סופר⁷⁴, וואס צום סוף ברענגט ער אראפ חידושים פון זיין רבי'ן מרן החת"ס, האב איך דארט געזעהן א דבר פלא, "איך האב געזאגט אין די חידושי אגדות, אז דאס וואס די גמרא זאגט אין פרק במה מדליקין⁷⁵ אז שמאי איז געווען א קפדן און הלל א אוהב שלום ורודף שלום און מקרב געווען בריות לתורה, מיינט חלילה נישט אז שמאי איז געווען א קפדן שלא מן הדין ח"ו, נאר שמאי האט מרחק געווען דעם וואס מען האט געדארפט מרחק זיין מדין, נאר הלל האט זיך געפירט מער ווי דער דין פארלאנגט און זיי יא מקרב געווען שלא מן הדין, דאס הייסט אז די דין האט פארלאנגט מען זאל זיי דערווייטערען, אבער ער האט יא מקרב געווען - והלכה כבית הלל, עכ"ל. זעהן מיר פון דעם ווי רבנו החתם סופר האט געפסק'נט בפירוש אז די הלכה איז ווי די בית הלל אז מיר דארפן מקרב זיין אפילו די וואס מען וואלט ע"פ הדין געדארפט מרחק זיין, אזוי ווי די בית הלל האבן געטוהן. אזוי האב איך געזעהן אינעם ספר⁷⁶ "נתיב מצוותיך" לרבנו המקובל רבי אייזיקל מקאמארנע זי"ע⁷⁷, ווי ער ברענגט אראפ אז רבי חיים וויטאל האט געפרעגט פון זיין רבי'ן דער אר"י ז"ל, ווי אזוי קען ער זאגן אז ער האט אזא גרויסע נשמה, ווען דער קלענסטער פון די פריערדיגע דורות איז געווען אזא צדיק וחסיד אז ער דערגרייכט נישט אפילו צו זייער פערשט, האט אים דער אר"י הק' געענטפערט, "זאלסט וויסן אז די גדלות פון א נפש ווענדט זיך נישט לויט די מעשים פונעם מענטש וואס ווערט געזעהן מיט די אויגן, ווייל דער אייבישטער איז דער וואס ווייסט די פארבארגענע אין א מענטש'נס הארץ, און א מעשה וואס וואלט אין די פריערדיגע דורות געווען פאררעכנט ווי א גאר קליינע זאך, קען עס ווערן פאררעכנט אין אונזערע דורות אזוי גרויס און חשוב ווי עטליכע גרויסע מצוות פון די פריערדיגע דורות. ווייל אין די היינטיגע דורות שטארקן זיך די קליפות און שלעכטקייט גאר שטארק עד אין שיעור, מה שאין כן ביי די פריערדיגע דורות, ווען איך וואלט געלעבט אין זייערע צייטן וואלטן מיינע מעשים, חכמות געווען פיל גרעסער און וואונדערליכער ווי אסאך פון די תנאים און אמוראים" ע"כ בספר החזיונות הנ"ל.

המשך בגליון הבא א"ה

⁷⁵ שבת לע"ב, לא ע"א
⁷⁶ נתיב אמונה, שביל ששי, אות י'
⁷⁷ רבי יצחק אייזיק סאפרין זצ"ל, נולד תקס"ו, נפטר י"א אייר תרל"ד

⁷¹ שבע נחמות, מאמר לא נחמה א
⁷² פסיקא קומי אורי
⁷³ ח"ג דף קל"ו ועוד
⁷⁴ נולד תקע"א, נפטר תרנ"ט

⁶⁹ נפטר י"ט אייר תקע"ה, תלמיד רבי אלימלך מלינסק זי"ע
⁷⁰ רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב זצ"ל, נולד תקמ"ג, נפטר ח"ו טבת תר"א

⁶⁶ שמואל ב' יד, יד
⁶⁷ הגדה לפסח, ד"ה בארבעה בנים
⁶⁸ רבי יששכר בעריש אייבנשטיין, נכד רבי ארי' מוויז'ניטשבו זי"ע, נפטר ז' לספח תרפ"ד

לארפה ולרחבה

באשריבן שטעט, דערפלעך, היסטארישע פלעצער, און מקומות הקדושים אין ארץ ישראל

קבר נחמן קטופא דמן כפר ברעם

צפון גליל העליון, ליד אתר העתיקות ברעם

ראש השנה, אין יאר ד' רמ"ה (485) אין די צייטן פון די רבנן סבוראי, פיר הונדערט און צוואנציג יאר נאכן חורבן בית שני, איז געבוירן געווארן אן אויסגעבעטן קינד צו א צדיק פנחס בן יאיר און זיין פריי רחל, דאס קינד האט אינעם ערשטן טאג פון געבוירן ווערן אנגעהויבן זאגן סתרי תורה צום שאק פון אלע אנוועזענדע, זיין פאטער האט אים שנעל שטיל געמאכט און גורז געווען אויף אים מער נישט צו רעדן, ער איז אזוי געבליבן א שטומער ביז די צוועלפן יאר.

אין דעם טאג פון זיין צוועלפטן געבורטסטאג האט זיין מאמע פארפירט ביים מאן אז זי קען עס מער נישט פארטראגן אז איר אויסגעבעטן קינד איז שטום, ער האט דאן געגעבן רשות פאר זיין זון צו רעדן אבער נאר בדרך סוד, אזוי ווי

ער האט צוריק באקומען די כח פון דיבור האט ער אנגעהויבן צו רעדן אין די ארמישע שפראך דברי נביאות בעיקר אויף די גאולה עתידית, אין דעם פארעם פון א פיוט לויטן סדר הא"ב, וואס מען האט תיכף פארשריבן און איז באקאנט אלס "נבואת הילד", און אזוי ווי ער האט פארענדיגט זיינע אומפארשטענדליכע ווערטער האט ער אויסגעהויבט זיין נשמה און אוועק פון די וועלט.

פון דעם שטאמט זיין נאמען קטופא אדער חטופא, וואס טייטשט פארכאפט-נפטר געווארן אינגעהייט. דעם ערשטן מאהל וואס מען האט געדרוקט די נבואה איז געווען בשנת ד' תפ"ו.

רבי דוד הנגיד, דער אייניקל פונעם רמב"ם שרייבט דערוועגן, און מחרים געווען דער וואס וועט מגלה זיין די סודות פון דעם קינד פאר די אומות העולם. ער ווערט אויך אראפגעברענגט אין ספר החיד"א. דער צמח צדק דערמאנט אים אין א רשימה

